

Наталія ГРОНА,

*доктор педагогічних наук, доцент, викладач-методист,
голова циклової комісії викладачів української мови і
літератури Комунального закладу
«Прилуцький гуманітарно-педагогічний фаховий коледж
імені Івана Франка» Чернігівської обласної ради,
доцент кафедри української мови і літератури
Національного університету «Чернігівський колегіум»
імені Т. Г. Шевченка*

ІНТЕГРАЦІЯ ІНФОМЕДІЙНОЇ ГРАМОТНОСТІ У ПРОСТОРІ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Сучасні здобувачі освіти живуть в інформаційно перенасиченому світі. Часто їм важко впоратися з великим обсягом інформаційного потоку, що найчастіше надходить з медіа (преса, радіо, телебачення, інтернет). Не завжди вдається правильно його сприйняти, проаналізувати, обробити, адаптувати та протистояти маніпуляціям. Критичне мислення і вміння працювати з інформацією – найважливіші навички сучасної людини.

Змінюється ключова функція педагога: утративши доцільність ретранслювати навчальну інформацію, він стає ментором.

У складних умовах сьогодення важливо диференціювати завдання, ураховуючи індивідуальні особливості кожного здобувача освіти, а також місце його перебування (в Україні, за кордоном чи на тимчасово окупованій території). Зміна освітніх орієнтирів в Україні позначається на змісті освітнього процесу, зокрема, виникає необхідність у розгляді можливостей української літератури щодо інтеграції інфомедійної грамотності.

Концептуальний аналіз різних науково-педагогічних джерел, позитивний педагогічний досвід переконує, що інфомедійна грамотність є результатом цілеспрямованої медіаосвіти, яка стала засобом розвитку, виховання й соціалізації особистості (що, власне, є метою освіти), має потужний вплив на формування інтересів своїх споживачів.

Значущість матеріалу з української літератури полягає в тому, що він не лише збагачує майбутнього молодого спеціаліста літературознавчими знаннями, а й сприяє особистісному формуванню здобувача освіти як громадянина, зорієнтованого на вищі національні та загальнолюдські ідеали, який має активну життєву позицію, що виявляється у любові до України, свого народу, рідної мови, у бажанні не лише вивчати національну культуру, а й самому долучитися до її творення, збереження, передачі надбань майбутнім поколінням. Саме українська література впродовж

століть була і зараз є тією життєвою силою, що дає молодій людині відчуття єдності з народом, подає зразки національного героїзму й морально-етичних канонів щоденної поведінки; класична українська література – один з найдосконаліших виявів національної культури, своєрідна візитна картка України у Європі та світі. Інфомедійний аспект дає можливість утілити ці постулати в практичну площину з урахуванням суспільних й освітніх запитів.

Досвід впровадження інфомедійної грамотності в освітній процес, зокрема й під час навчання мовно-літературної галузі, висвітлений у наукових та методичних публікаціях Л. Борбель, Ю. Філіп, О. Кучерук, Н. Пономаренко, О. Семенов, М. Ячменик та ін.

Інфомедійна грамотність, на думку О. Кучерук, інтегрує кілька компонентів: «інформаційну грамотність, медіаграмотність, критичне мислення, соціальну толерантність, стійкість до впливів медіа на наші емоції, фактчекінг, цифрову безпеку, візуальну грамотність, інноваційність, креативність» [3, с. 10]. Дослідниця переконує, що шляхи інтеграції інфомедійної грамотності – розвиток критичного мислення, ідентифікація власних стереотипів, аналіз та створення візуальних джерел, пошук і перевірка інформації, створення власних медіаповідомлень та інших медіапродуктів [3, с. 11].

Аналіз матеріалів з інфомедійної грамотності переконує, що нині, аби встояти під потоками інформації, важливо володіти інфомедійною грамотністю, яка інтегрує в собі кілька компонентів: інформаційну грамотність, медіаграмотність, критичне мислення, соціальну толерантність, стійкість до впливів медіа на наші емоції, фактчекінг, цифрову безпеку, візуальну грамотність, інноваційність, креативність. Інтегрування інфомедійної грамотності в простір вивчення української літератури дає змогу модернізувати зміст і технології літературної освіти [1, с. 7].

Медіаосвітній підхід до вивчення української літератури потребує врахування основних принципів медіаосвіти, визначених у «Концепції впровадження медіаосвіти в Україні» (2016 р.): особистісно зорієнтованого навчання, перманентного оновлення змісту, орієнтації на розвиток інформаційно-комунікаційних технологій, пріоритету морально-етичних цінностей, пошанування національних традицій, патріотизму, громадянського спрямування, естетичної наснаженості, продуктивної мотивації [2]. Для того, щоб навчально-методичний інструментарій реалізації наведених принципів був ефективним, викладач має чітко розуміти мету інтегрування інфомедійної грамотності під час вивчення української літератури, яка містить матеріал для осмисленого здобуття предметних знань та вмінь й інфомедійних зокрема. Пропонуємо приклади вправ і завдань інфомедійного змісту під час вивчення творчого доробку Олександра Олеся, Миколи Хвильового.

• Оцінюючи творчість поета, Дмитро Павличко сказав: «Слово Олеся без золота, без каменю, без хитрої мови світить нам і світитиме нашим нащадкам, як діамант людської щирості, що його неможливо ні затьмарити, ні сховати, ні перемолоти в жорнах найжорстокішої доби». Висловіть власне ставлення до цих слів. Виявіть ініціативу: у довільній формі (плаката, повідомлення в соціальній мережі, презентації тощо) підготуйте цікаву інформацію про життя О. Олеся.

• *Медитація* (лат. meditatio – роздум) – вірш філософського змісту, в якому автор передає свої глибокі роздуми про деякі важливі проблеми, інколи глобального значення (життя і смерть, дружба і кохання, людина і природа). Чи можна вважати лірику Олександра Олеся медитативною? Аргументуйте думки. Які рядки використали б для проведення «Марафону медитації під час війни»?

• Віднайдіть у мережі «Інтернет» матеріал про сакральне значення числа 13. Чому Микола Хвильовий любив це число?

• Перечитайте поезію письменника «Блакитний мед». Змініть «антени» на «Атени». Чи змінився зміст поезії? Відповідно до нових правописних змін, як пишемо Афіни? Чому автор записав це слово саме так? Зверніться до інтернету, чи існує блакитний мед, а можливо це метафора? Якщо існує, то, чому має таку назву?

Отже, інтеграція інфомедійної грамотності в процесі вивчення української літератури сприяє розвитку читацької компетентності учнів, а також створенню цілісної системи знань, уявлень про сучасний світ і своє місце в ньому, ціннісних орієнтирів, прагнення для саморозвитку й самовдосконалення.

Інфомедійна інтеграція надає можливість значно підвищити продуктивність освітнього процесу за рахунок доцільного дозування та доступності нової інформації, оперативного взаємозв'язку джерел навчальної інформації та учасників освітнього процесу. Окреслені принципи медіаосвіти і навчально-методичний інструментарій для вивчення української літератури становлять необхідні умови для формування літературознавчих умінь і навичок.

Список використаних джерел

1. Вивчай та розрізняй: інфо-медійна грамотність. Зимова школа: матеріали. – IREX. 98 с.
2. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні (нова редакція). URL: <https://ms.detector.media/mediaosvita/post/16501/2016-04-27-kontseptsiyavprovadzhennya-mediaosviti-v-ukraini-nova-redaktsiya> (дата звернення: 18.10.23)
3. Кучерук О. Інтегрування інфомедійної грамотності в простір мовної освіти. *Українська мова і література в школі*, 2020. № 3. С. 9–12.
4. Слижук О. Інтеграція інфомедійної грамотності у процес навчання української літератури в 5-6 класах нової української школи. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка*, 2022. № 1 (349), Ч. I. 194 с.